

נירוכירורגים הם זאבים בודדים

פרופ' רחלי גרוסמן, האישה הבכירה בתחום הנירוכירורגיה בישראל, חושפת מה המחיר הנדרש לשלם כדי להיות בפסגת הפירמידה של מנתחי המוח בישראל

גיא מלמד | צילום: רמי זרנגר

תאי עצב הפועלת ללא הפסקה בשיתוף פעולה וקישוריות. כל עוד לא הצלחנו להגדיר לחלוטין פונקציות מסוימות, פונקציות ערטילאיות כמו רגשות או קבלת החלטות, שהם דברים פחות קונקרטיים ונקודתיים – גם לא נוכל להבין את הפעולה. כדי למפות חלק מסוים ואת הפעילות המתרחשת בו, צריך להגדיר מהי אותה פעולה, אחרת אי אפשר לחפש אותה.”

מהם האתגרים שאיתם את מתמודדת?

”אני רואה את מקצוע הנירוכירורגיה, שזה עולם ומלואו, דרך עיניים של מנתחת גידולי מוח. אני עוסקת למעשה בשדות מוקשים, אם להשתמש באני-לוגיה מסוימת: נמצא אובייקט שתקוע בתוך שדה מוקשים ואני צריכה למצוא את הדרך הטובה ביותר כדי להגיע אליו ולהוציא אותו משם. אם האובייקט קרוב לפני השטח של המוח זה מצוין, אוציא אותו בקלות, אבל אם הוא נמצא במעמקי המוח, זה קשה, לפעמים קשה מאוד. הדרך הטובה ביותר להגיע לגיי-דול היא לאו דווקא הקצרה ביותר. לכל ניתוח אני מביאה איתי את כל הניסיון שצברתי. אני כבר יודעת מה הסיכונים בכל גישה ושיטה. אחד החלקים המאתגרים ביותר זה להחליט מאיפה בדיוק להיכנס למוח כדי להגיע לגידול, יש

רבים בקרב הרופאים סבורים שנירוכירורגיה, התמחות בניתוחים של מערכת העצבים והמוח,

היא ההתמחות התובענית והקשה מכולן. בשיחה עם פרופ' רחלי גרוסמן, מבכירי הנירוכירורגים בארץ, היא מדברת על האחריות המוטלת על כתפיה, מה בעיניה האתגר האמיתי עבור נשים המבקשות להגשים את עצמן בקריירה שאפתנית ומה המפתח לשילוב נכון בין עבודה מסביב לשעון וחיי משפחה.

עד כמה המדע והרפואה מבינים את פעולתו של המוח האנושי?

”כיום אנחנו יודעים הרבה מאוד על המוח. אנחנו יודעים למפות אזורים פונקציונליים, איזה אזור אחראי על איזו פעולה. יש כל כך הרבה שאנחנו עוד לא יודעים ולא מבינים. המורכבות הגדולה של האיבר הזה טמונה, בין היתר, באינטגרציה שהוא עושה, למשל כדי לדבר המוח צריך לעשות אינטגרציה של חלקים ופעולות שונות; שילוב של מידע סנסורי שנקלט בחושים שלנו, שמעובד באזורים שונים במוח, ובין היתר באמצעות מוטוריקה שנשלטת באזור אחר במוח. בסופו של אותו תהליך עיבוד יוצאת שפה, יוצאות מילים מהפה. זאת רשת של

חלקים במוח שאסור לגעת בהם, גם אם הגידול התפשט עד אליהם, ושם אני חייבת לעצור כדי לא לפגוע בחולה. אני יודעת לבחור באיזה יום ובאיזו שעה נכון וכדאי לבחור בכל כביש, כך אני בוחרת את המסלול במוח, את דרך הגישה, לפי מה שיותר מתאים לאותה סיטואציה ומקרה רפואי.”

איך את בוחרת את הדרך הנכונה?

ובסוף מסייעת לי להגיע לניתוח כמה שיותר מוכנה ובשלה עם התוכנית". לצד ההכנה הלוגית לקראת הניתוח, כיצד נראית ההכנה הפנימית, הנפשית? "אומרים לי שאני אף פעם לא נראית לחוצה. אני חושבת שזה יותר עניין של אופי והתנהלות. כלפי חוץ אני לא מביעה, כי אצלי הכול מתרחש בפנים. הדבר נכון גם לאופן שבו אני חווה מאמץ באימונים, גם ברמת קושי גבוהה אני מבצעת את התרגילים בשקט שלי. אני מעבדת את הדברים בפנים, בעיקר את הקשיים".

מה קורה כשדברים לא הולכים כמתוכנן, כשניתוח מסתבך. איך מעבדים?

"זה מבאס. פעמים רבות אני רוצה לשתף בתחושות ובמה שאני מרגישה, אבל זר לא יבין זאת. גם בבית, אפילו שבני המשפחה מכירים את העבודה שלי, הם לא באמת יודעים מה אני עוברת, אין להם מושג, כי מי שלא עוסק במקצוע פשוט לא יבין את זה. יש כל מיני תוכניות ריאליטי שמנסות להתחקות אחרי חיים של רופאים, לשרטט את הקושי. אני לא רואה תוכניות כאלה כי החיים שלי הרבה יותר מלאים באקסטרים מכל דבר שרואים בטלוויזיה. אי אפשר באמת להעביר ולתרגם החוצה סיטואציות כאלה. אחת הדרכים שלי להתמודד עם הקושי זה לשתף אנשים שקרובים אליי בתוך המקצוע, אנשים שחווים חוויות דומות לשלי".

אני חייב לומר שזה נשמע קשה מאוד.

"מקצוע הנירוקירורגיה הוא מקצוע סוליסטי מאוד ואינדיבידואלי. נירוקירורג הוא זאב בודד. האחריות מתחילה ונגמרת בך, אתה תקטוף את ההצלחות ותישא בכישלונות. המוח הוא לא סלחן, אין לו יתירות ו'ספיירים'. זה מקצוע נוקשה מאוד, די בפעולה אחת לא מדויקת והמחיר כבד מנשוא. היו לי הרבה מאוד

מורים לאורך הדרך, אחד מהם,

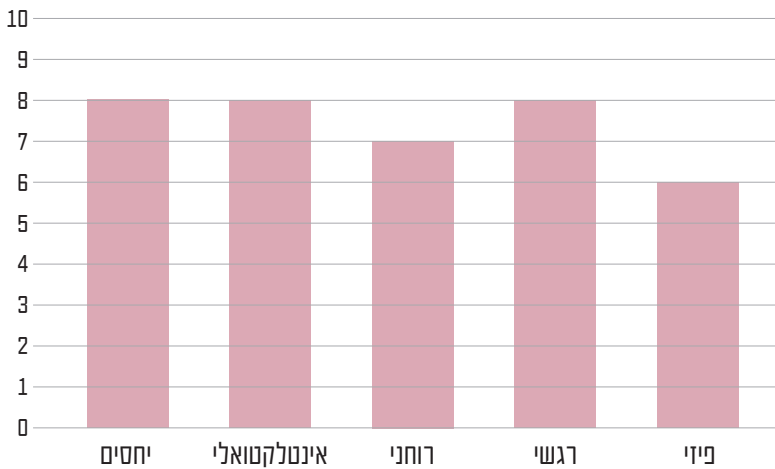
פרופ' רחלי גרוסמן
בזוגיות, אימא
ל-2 ומתגוררת
ברשפון. סגנית
מנהלת המחלקה
לנירוקירורגיה
ומנהלת המרכז
לגידולי מוח במרכז
הרפואי תל אביב,
בית החולים
איכילוב

אפשריים. ויש רובד נוסף, תהליך שבו אני חיה את כל ההכנה הזאת לפני הניתוח, לאו דווקא בישיבה מסודרת במשרד, אלא שהראש שלי עסוק בזה. זאת הכנה שמתרחשת בתת־מודע. כשמתוכנן ניתוח לעוד מספר ימים, אני מהרהרת בפרטים במשך כל הזמן הזה, כמו מחשבה טורדנית, מעין יכולת שהשתכללה אצלי במרוצת השנים

"באופן אישי, לפני כל ניתוח אני עוברת עם עצמי הליך שלם של הכנה. ישנו כמובן ההליך הרפואי של מעבר על הדמיות כמו MRI ובדיקות הדמיה נוספות שמציגות את כלי הדם ואת מסלולי ההולכה העצביים במוח. אני מתכננת את מהלך הניתוח, החל מההרדמה ובכל שלב בדרך אל הגידול וההוצאה שלו. אני מנסה לאתר מוקשים

"יש כל מיני
תוכניות
ריאליטי
שמנסות
להתחקות
אחרי חיים
של רופאים,
לשרטט את
הקושי. אני
לא רואה
תוכניות כאלה
כי החיים
שלי הרבה
יותר מלאים
באקסטרים
מכל דבר
שרואים
בטלוויזיה"

מדד השלומות של פרופ' רחלי גרוסמן

כשמגיעים לשלב הזה, כמובן שגם הגבר רוצה להגשים את עצמו בקריירה משלו. בשלב הזה, נשים מוותרות מהר יותר מגברים על השאיפות המקצועיות שלהן, והעובדה שגברים משתכרים בממוצע יותר מנשים בוודאי לא תורמת להחלטה על מי מבני הזוג לוותר על שאיפות בקריירה."

איך את התגברת על האתגר הזה?
 "התמזל מזלי ואני חיה בזוגיות מאפשרת. הוא כבר רגיל לאינטנסיביות שלי. זה ממש לא נדיר שבאים אורחים לשישי בערב ופתאום יש טלפון ואני נוסעת לבית החולים. אני חושבת שמי שתעבוד קשה מספיק, תצליח לדלג על המשוכות הללו, אבל המחיר יהיה גבוה. אני חושבת שאסור לוותר על חלומות. אחד העקרונות החשובים בעיניי להצלחה זה לזהות את האדם שיכול להיות מנטור עבורך. משהו או מישהי שיאירו את הדרך ויכוונו אותך. באופן אישי, זכיתי במנטור הכי טוב שיכולתי לבקש, פרופ' צבי רם. עוד בשלב מוקדם ידעתי שזו הדמות המקצועית שממנה אני רוצה ללמוד ולשם כיוונתי. הכוונה במנטור זה לא רק איך להיות נוירוכיורוג מעולה, אלא גם איך לשלב משפחה וקריירה וכיצד נראית מחויבות אמיתית לחולים ולמשפחות. אני מניחה שאם הוא לא היה המורה שלי, דברים היו נראים אחרת לגמרי. אולם למרות המעמד שהגעתי אליו וההישגים המקצועיים שלי, אני יודעת שהייתי צריכה לעבוד קשה יותר מקולגות גברים. הייתי רוצה מאוד לראות את המצב הזה משתנה. לא רק כאישה וכאימא, אלא מתוך תפיסת עולם עמוקה יותר לפיה, לכל אדם באשר הוא מגיעה הזדמנות שווה." ●

עם זה שכל הקולגות שלי מתקדמים ואני נשארת מאחור. לאורך הדרך, בן הזוג צריך אותך, הילדים צריכים אותך, ואין לך זמן לתת להם. היו הרבה מאוד סימני שאלה ותקופות לחוצות רוויות בחוסר ודאות."

כיצד זה נראה היום, מעיניים של מנתחת בכירה ומוערכת?

"היום בבוקר עמדתי בגינה ברשפון וראיתי הרבה מאוד גברים דוחפים עגלות תינוקות, אני חושבת שזה אחד הסימנים המובהקים לשינוי, כי בעבר הלא רחוק, זה היה מחזה הרבה פחות נפוץ. כיום מבין עשרה מתמחים אצלנו במחלקה, שלוש הן נשים. בבתי הספר לרפואה הרוב כבר סטודנטיות. אך עדיין יש הבדל של שנות אור בין לסיים התמחות בנוירוכיורוגיה לבין להגשים את עצמך בקריירה בצורה מלאה. אחרי שמסיימים התמחות ותת-התמחות, רק אז הדרך באמת מתחילה, רק אז מתחילים החיים האמיתיים. כדי להתקדם במקצוע חייבים לעסוק בנייה ובמחקר רפואי, ושם את לבד. בעיניי, זה שיש יותר נשים שמתחילות התמחות זה מצוין אבל הדרך עוד ארוכה עד שנראה יותר רופאות מגשימות את עצמן הלכה למעשה מבחינת קריירה. הייתי רוצה לראות את המתמחות שלי עושות את זה ומגשימות את עצמן עד הסוף ובמקביל לא מוותרות על חיי המשפחה שלהן."

מה בעינייך הסיבה לפער שאת מתארת בין גברים לנשים בפסגת המקצוע?

"תוך כדי התמחות קשה מאוד לגדל ילדים, אני מניחה שלכן זוגות רבים דוחים את ההחלטה הקונקרטי על הקמת תא משפחתי עד לתום ההתמחות.

מנהל מחלקה בסן פרנסיסקו, אמר לי פעם שבמקצוע הזה צריך בטן גדולה מאוד (you need a big stomach to do this), כי אתה חייב שתהיה לך יכולת הכלה. הכול על הכתפיים שלך. הטלפון שלי מצלצל בכל שעות היממה, אני תמיד זמינה. לא רק בגלל מקרים דחופים שמגיעים לבית החולים, אלא גם בגלל המחויבות לחולים. אם אני ניתחתי מטופל אני מחויבת לו לתמיד, לכל שאלה ובכל סוגיה שקשורה למצבו. לפעמים אני תוהה עם עצמי, איזה בחירות עשיתי בחיים שלי שהגעתי לסיטואציה שיש עליי כל כך הרבה אחריות, לכן אני לא נכנסת ל'היי' ולמאניה מהצלחות, ואני מגיבה באיפוק נוכח קשיים וכישלונות, אחרת הייתי כמו מטוטלת ולא הייתי יכולה להחזיק מעמד לאורך זמן."

כמה נשים היו בנוף הנוירוכיורוגי כשאת התחלת התמחות?

"אני חונכתי על התפיסה שאין גבול ואין תקרת זכוכית, וכך גם הרגשתי. זה החינוך שקיבלתי בפרדס חנה ועם זה יצאתי לחיים. כשסיימתי לימודי רפואה, נוירוכיורוגיה היה נראה לי כמו מקצוע מדהים שמשלב את כל מה שחיפשתי בהתמחות ולא עניין אותי כמה נשים עוסקות בו. בשלב מסוים במעלה הדרך פקחתי עיניים והבחנתי פתאום שסביבי יש רק גברים. זה לא שנשים יהיו פחות טובות במקצוע, אולי אפילו להפך, זה מקצוע שדורש מוטוריקה עדינה וחלוקת קשב, אבל הבעיה טמונה בדרך חיים. זה מקצוע שאתה חייב להקדיש את עצמך לקריירה. אין שום סיבה בעולם שנוירוכיורוגית תהיה טובה פחות מקולגה שהוא גבר, השאלה היא מה את מוכנה להקריב."

ומה את היית מוכנה להקריב?
 "באופן אישי, לא הייתי מוכנה לוותר על כלום. רציתי קריירה ובן זוג וילדים, אך בגלל זה היו שנים מאוד מאוד קשות. אחרי שנולדו הילדים שכרתי שירותים של מטפלות רבות, אמרתי לכולם שגם אם זה יעלה לי במחיר של כל המשכורת שלי, אני חייבת שמישהו יהיה עם הילדים. אפילו במהלך חופשת הלידה ישבתי בבית והרגשתי רע מאוד

"חונכתי על התפיסה שאין גבול ואין תקרת זכוכית, וכך גם הרגשתי. זה החינוך שקיבלתי בפרדס חנה ועם זה יצאתי לחיים. בשלב מסוים במעלה הדרך פקחתי עיניים והבחנתי פתאום שסביבי יש רק גברים"